

Mavi Gözlü Çocuk: Mustafa

Kazanım Ders Notu - 2

» Mustafa Kemal'in Çocukluğu

Ailesi

- Annesi** : Zübeyde Hanım (Ev Hanımı)
Babası : Ali Rıza Efendi (Gümrük Memuru)
Doğum yeri : Selanik

Mustafa; sevgi, saygı ve dayanışma duygularının yoğun olduğu bir aile ortamında yetişmiştir. Aile hayatına büyük önem veren ve ilk ilhamını ailesinden aldığını sık sık dile getiren Mustafa Kemal, birçok konuşmasında ailenin önemine vurgu yapmıştır.

Batı'ya Erken Açılan Kent: Selanik

Şehrin Sosyal ve Etnik Yapısı: Mustafa'nın doğduğu yer olan Selanik şehri Türk, Rum, Bulgar, Ermeni, Sırp gibi birçok milletin bir arada yaşadığı **çok uluslu** bir yapıya sahipti.

Şehrin Kültürel Yapısı: Batı'dan gelen **fikir akımlarına** açık, çeşitli **gazete ve dergilerin** kolayca temin edilebildiği bir şehirdir.

Şehrin Ekonomik Yapısı: Selânik, önemli bir **liman şehri** olmasının yanında **demir yolu** ile de önemli şehirlere bağlanmaktaydı. Bu durum Selanik'in hem ekonomik açıdan gelişmesini hem de Batı ile etkileşimini kolaylaştırmıştır.

» Mustafa Kemal'in Öğrenim Hayatı

Osmanlı Devleti'nde Batı tarzı eğitim veren okullar, dini eğitim veren medreseler, azınlık okulları ve yabancı okulların bir arada bulunması **eğitim ve öğretimde birlik olmadığına, farklı fikir, kültür ve anlayışa sahip insanlar yetiştirecek bir yapıda olduğunun** kanıtıdır.

Mustafa Kemal'in Sırasıyla Gittiği Okullar

- 1) Mahalle Mektebi   2) Şemsi Efendi Mektebi   3) Selanik Mülkiye Rüştiyesi
 4) Selanik Askeri Rüştiyesi   5) Manastır Askeri İdadisi   6) İstanbul Harp Okulu   7) İstanbul Harp Akademisi

» Mahalle ve Şemsi Efendi Mektepleri

- Mustafa, okul çağına gelince annesi ve babası arasında eğitimi konusunda görüş ayrılığı ortaya çıktı.
- Annesi Mustafa'nın dini eğitim alması için Mahalle Mektebine gitmesini istiyordu. Babası ise Mustafa'yı modern yöntemlere göre eğitim alacağı Şemsi Efendi Mektebine göndermek istiyordu.
- Ali Rıza Bey, Mustafa'yı önce Mahalle Mektebine yazdırarak eşinin gönlünü aldı. Kısa bir süre sonra ise Şemsi Efendi Mektebine yazdırdı.

» Selanik Mülkiye Rüştiyesi

- Mustafa, Şemsi Efendi Mektebine devam ederken babası Ali Rıza Efendi vefat etti.
- Eşinin ölümüyle maddi sıkıntılar yaşayan Zübeyde Hanım, çocuklarını alıp ağabeyinin çiftliğine gitti.
- Mustafa çiftlik hayatını sevse de okumak istiyordu. Zübeyde Hanım, oğlunun üzüldüğünü görünce okuması için onu Selanik'teki akrabalarının yanına gönderdi.
- Mustafa bu kez ortaokul eğitimi almak için Selanik Mülkiye Rüştiyesine başladı.

Mustafa Kemal'in
Doğumu

1881

Mahalle ve Şemsi
Efendi Mektepleri

1886

Selanik Mülkiye
Rüştiyesi

1894

Selanik Askeri
Rüştiyesi

1894

Manastır Askeri
İdadisi

1896

İstanbul Harp
Okulu

1899

İstanbul Harp
Akademisi

1902

» Mustafa Kemal'in Öğrenim Hayatı

Rüştiyenin günümüzdeki karşılığı **ortaokul**, idadisinin ise **lisedir**.

» Selanik Askeri Rüştiyesi

- Mustafa askeri okula giden çocukların kıyafetlerini görüp etkilenmiş ve asker olmaya karar vermiştir.
- Annesi ise oğlunun asker olmasını istemiyordu. Mustafa, annesinden gizlice askeri okul sınavlarına girmiş ve sınavı başarıyla kazanmıştır. Böylelikle Mustafa'nın askeri hayatı başlamıştır.
- Mustafa zekasıyla bu okulda da kendisini sevdirmiştir. Matematik dersine oldukça ilgilidir. Aynı ismi taşıdığı matematik öğretmeni, karışıklık çıkarmaması için Mustafa'ya "**Kemal**" ismini vermiştir.

» Manastır Askeri İdadisi

- Mustafa Kemal, lise eğitimi için Manastır Askeri İdadisinin sınavlarına girdi ve başarılı oldu. Mustafa Kemal burada Fransız yazarları okuyarak **eşitlik, adalet, demokrasi, insan hakları** gibi fikirleri öğrenmiştir.
- Türk yazarları okuyarak **Türk milliyetçiliği** fikirlerini öğrenmiştir. Devletin içinde bulunduğu durum ve sorunlarla ilk kez burada ilgilenmeye başlamıştır.
- Bu okulda iken Türk - Yunan Savaşı'na katılmak için okuldan kaçması **vatanseverliğinin** göstergesidir.

» İstanbul Harp Okulu

- Mustafa Kemal'in Osmanlı'nın başkentine ilk kez gelmesi Harp Okuluna başlamasıyla oldu. İstanbul hem modern hem de geleneksel yaşam biçiminin sürdürüldüğü bir şehirdi.
- Devlet sorunlarıyla ilgilenen ve padişah II. Abdülhamit'e meşrutiyeti kabul ettirmek isteyen İttihat ve Terakki Cemiyeti de giderek bu şehirde kendini hissettiriyordu.
- Mustafa Kemal, Manastır'da edindiği bilgileri İstanbul'daki arkadaşlarına aktarma fırsatı buldu. 1902 yılında bu okuldan "**teğmen**" rütbesiyle mezun oldu.

» İstanbul Harp Akademisi

- Mustafa Kemal, Harp Okulunda kurmaylık sınavına girmiş ve başarılı olmuştur. Bu sayede Harp Akademisine girme şansı bulmuştur.
- Arkadaşlarıyla sık sık devlet sorunlarını konuşuyordu. Arkadaşlarıyla devlet sorunlarını anlattıkları el yazması gizli bir gazete hazırlama çalışması da olmuştur.
- 1905 yılında "**kurmay yüzbaşı**" rütbesiyle Harp Akademisini başarıyla tamamlamasına rağmen Makedonya'ya gönderileceğini beklerken fikirlerinden dolayı Şam'da bulunan 5. Ordu Komutanlığına atanmıştır.

- Mustafa Kemal'in İstanbul'da arkadaşlarını toplayarak ülke meseleleri hakkında bilgilendirmesi, el yazması gazete hazırlamayı organize etmesi **liderlik** ve **örgütleyicilik (teşkilatçılık)** kişilik özelliklerine sahip olduğunun kanıtıdır.
- Mustafa Kemal; Harp Okulundan "teğmen", Harp Akademisinden "kurmay yüzbaşı" rütbesiyle mezun olmuştur. **İlk görev yeri Şam 5. Ordu Komutanlığıdır.**

Mustafa Kemal'in Doğumu	Mahalle ve Şemsi Efendi Mektepleri	Selanik Mülkiye Rüştiyesi	Selanik Askeri Rüştiyesi	Manastır Askeri İdadisi	İstanbul Harp Okulu	İstanbul Harp Akademisi
1881	1886	1894	1894	1896	1899	1902